

I

PROGNOZĂ. NOUL TIGRU AL EUROPEI – VA ȚINE MINUNEA MAI MULT DE TREI ANI?

Ce ar mai fi de așteptat după trei ani de creștere locală solidă dar înaintea celui mai tulbure context economic mondial de după precedenta criză? Va fi economia românească un câștigător sau o victimă de pe urma propriei îndrăzneți? Ne mai putem integra în UE sau trebuie mai degrabă să învățăm să ne adaptăm?

Cum arată cifrele

Anul 2015 a fost a treia surpriză consecutivă în materie de performanțe economice, cu o creștere PIB de 3,7% - printre cele mai mari din UE. Din punctul de vedere al prețurilor de consum, a fost consemnată o premieră absolută - trecerea inflației în teritoriu negativ, la 0,9%, în principal pe seama tăierii TVA la alimente. Colectările bugetare au reușit să-și mărească ritmul, cu o creștere procentuală de 9% și depășirea pragului de 33% ca pondere în PIB. Deși cota TVA a scăzut în cazul alimentelor, colectările totale din acest impozit au reușit să crească chiar mai repede decât media - cu 12% față de anul precedent. La rândul său, deficitul bugetar și-a continuat tendința de restrângere ajungând ușor sub 1,5%, adică la cel mai mic nivel din ultimul deceniu. Și exporturile bat record după record, ajungând anul trecut la peste 54 de miliarde de euro (însă deficitul comercial s-a adâncit ușor). Tot în 2015, salariul mediu

net a depășit pragul de 400 de euro, tendință susținută parțial și de politicile de mărire accelerată a salariului minim pe economie. Cifrele au fost o surpriză pentru că se situează, din nou, peste cele mai optimiste prognoze ale economiștilor. Abia începând de anul acesta prognozele remise de experții SAR iau cifrele istorice ca pe o bază de calcul, mai degrabă decât ca pe o deviere statistică. De altfel, plajele de variație între prognozele oferite sunt mai mici ca oricând, uneori în limitele a jumătate de punct procentual.

Ce spun prognozele

La ce să ne așteptăm deci în 2016? Creșterea economică s-ar putea menține în jurul cifrei de 4%, mai ales după noul stimul fiscal dat de reducerea cotei generale a TVA de la 1 ianuarie, iar inflația va sta aproape de cifra 0, cel mult 1%. În privința deficitului bugetar, economiștii continuă să fie sceptici (sau optimiști, în funcție de atitudinea față de subiect), indicând un deficit în jurul a 3%, maximum admis prin Tratatul Maastricht dar substanțial peste țintele asumate voluntar prin mecanismul MTO. Bursa va sta pe loc, iar piața imobiliară va crește cu 5 până la 10%, mai arată consensul opiniilor colectate de SAR.

TABEL: Prognozele panelului de experți SAR pentru 2016

	mediu	minim	maxim
Creștere PIB, %	3,86	3,50	4,40
Rata inflației, %	0,96	0,00	2,00
Cursul RON/EUR final	4,50	4,42	4,55
Cursul RON/EUR mediu	4,50	4,44	4,53
Deficit de cont curent, % din PIB	3,67	2,00	9,00
Deficit bugetar, % din PIB	3,00	2,50	3,40
Datoria publică, % din PIB	40	39	41
Rata șomajului, Dec 2016	6,58	5,75	7,00
Creștere indice bursier BET, %	0,70	0,00	2,50
Piața imobiliară	7,50	5,00	10,00

Care sunt provocările

Este România noul tigrul al Europei? Contextul intern și cel extern vor da, probabil, răspunsul decisiv la această întrebare.

Pe plan intern, provocările sunt dificile, dar familiare: an electoral, cu o guvernare de tranziție neasumată complet de nimeni. Iar guvernul care va rezulta din alegeri are de atins ținte ambițioase fără a putea invoca scuza „grelei moșteniri”. Diferența o va face nu doctrina, ci curajul politic, respectiv lipsa lui.

Va continua politica de tăieri de taxe prin încercare și eroare, care până acum a dat roade? Sau va adopta postura conservatoare, contabilă, prin care să evite eventuale riscurile extreme, dar și cu o lipsă demonstrată de beneficii?

De la eșalonul comunitar, felul în care a fost învățată lecția fondurilor europene în precedentul exercițiu financiar va ajuta sau nu la capitalizarea suplimentară a economiei. Însă rezolvarea nu poate fi integral birocratică, așa cum s-a putut deja constata: orice efort de organizare aduce și rezultate imediate spectaculoase, dar are și un plafon dur, mai degrabă politic. Întărirea încrederii în mecanisme

justiției ar putea fi de natură să mărească disponibilitatea UE de-a relaxa procedurile, ducând astfel la mărirea gradului de absorbție până spre nivelul dorit, de 100%. *La nivel internațional*, toate economiile înaintază pe termen necunoscut. Prețul mic al petrolului cuplat cu dobânzile negative și cu letargia economică generalizată - care a cuprins inclusiv „tigrii” BRICS - dau o combinație impredictibilă față de care economiei românești îi este cu atât mai greu să se poziționeze.

Șanse și riscuri

În cazul unei noi crize, avantajul principal al României este că, față de acum 8 ani, nu mai depinde decât în mică măsură de fluxurile externe de capital. Ba chiar, la extrem, ar putea beneficia de statutul excentric pe care l-a demonstrat. Dezavantajul este că tocmai creșterea spectaculoasă a exporturilor din această perioadă mărește vulnerabilitatea la un șoc internațional de cerere. Exporturile sunt acum, în termeni absoluți, cu 63% mai mari decât erau în 2008 iar contribuția la PIB a crescut de la sub un sfert la peste o treime. Petrolul ieftin are efecte de stimulare la nivelul agregat al economiei, micșorând

costurile energetice și de transport și deschizând oportunitatea unor piețe noi atât la import cât și la export. Pe de altă parte, există și perdanți neți - printre ei Petrom și Romgaz, inclusiv capitolele bugetare care se alimentau (totuși modest), de la sondele lor sau investitorii în energii regenerabile, care își văd marjele îngustate iar proiectele - nebankabile.

Euro – nu când, ci dacă

Crizele bancare și bugetare care încă amenințau anul trecut, cu Grecia cap de afiș, par să nu mai fie o preocupare majoră acum; totuși pentru România momentul și modul adoptării euro rămân întrebările care definesc principalul proiect de țară al următorului deceniu.

În continuare, România are cifre care o califică din punct de vedere tehnic la

adoptarea euro. Cea mai spectaculoasă este însăși stabilitatea remarcabilă a cursului leului, care se consolidează din ce în ce mai bine, ca percepție, aproape de valoarea pe lângă care stă deja de 7 ani: 4,5 lei și ca medie, și la final.

Singurul obstacol este iluzoria „convergență reală», a cărei lipsă face acum ca și Europa mai veche să fie divizată. Cum oficialii BNR și-au exprimat temerea că stimulii fiscali fac economia să tureze mai repede decât e cazul, devine clar că respectiva convergență nu este prea aproape.

Astfel, pe nesimțite, România se aliniază ușor poziției adoptate de Cehia și Polonia, de-a merge pe vagon în trenul scepticilor, cel în care bilete – au doar Marea Britanie și Danemarca și în care Suedia „face blatul”. Caz în care, la un deceniu de la aderare, întrebarea despre euro încetează să mai fie „când” și devine din nou „dacă”.